

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2026/327
KARAR NO : 2026/381
KARAR TR : 15/06/2026

ÖZET: Nüfus Müdürlüğünce öğrenim durumunun yetersizliği sebebiyle düzenlenen sürücü belgesinin daimi iptali işlemi ile Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce sürücü belgesi iptal edildiği halde motorlu araç kullandığı gerekçesiyle verilen idari para cezası yaptırımına karşı açılan davada; davanın Nüfus Müdürlüğünce düzenlenen sürücü belgesinin daimi iptali işleminin iptaline yönelik kısmının İDARİ YARGI YERİNDE, Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce düzenlenen idari para cezası yaptırımına yönelik kısmının ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E. T.
Davalı : Batman Valiliği

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Batman Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce yapılan denetim sırasında, daha evvel eğitim durumu sebebiyle, sürücü belgesi Nüfus Müdürlüğünce daimi iptal edilen davacının araç kullandığının tespiti üzerine, sürücü belgesi iptal edildiği halde motorlu araç kullandığından bahisle, davacı hakkında düzenlenen Batman Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünün 08/07/2025 tarih ve MB 72671241 sıra nolu Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı ile Batman Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğünün 22/06/2020 tarih ve 14110 sayılı sürücü belgesinin daimi iptali işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açılmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Batman İdare Mahkemesi 18/09/2025 tarih ve E.2025/1010, K.2025/1513 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle, davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacının B sınıfı, 81322 belge numaralı, AF 535961kart seri numaralı, 15/10/2009 tarihli sürücü belgesinin bulunduğu, bu belgeye ilişkin 2019 yılında yaptığı yenileme talebi üzerine okuma yazma bilmediği ve okuryazarlık sınavına da gelmediği gerekçesiyle sürücü belgesinin iptaline karar verildiği ve Batman Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğünce 22/06/2020 tarihinde "sürücü belgesi iptal ve geri alma" formunun düzenlendiği, Batman Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü ekiplerince 08/07/2025 tarihinde yapılan denetimde sürücü belgesi iptal edilmesine karşın davacının araç kullandığından bahisle hakkında 2918 sayılı Kanunun 36/3-c maddesi uyarınca, MB 72671241 seri numaralı tutanak ile 18.677,00-TL idari para cezası uygulandığı, bu işlemlerin iptali istemiyle de bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta; yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, sürücü belgesinin iptaline dair işlem ile sürücü belgesinin iptal edilmesine karşın araç kullandığı tespit edilenlere uygulanan idari para cezasına yönelik açılacak davalarda adli yargı yerinin (sulh ceza hakimliklerinin) görevli kılınması karşısında, işbu davanın görev yönünden reddi gerekmiştir. ..."

3. Davacı, bunun üzerine aynı istemle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

B. Adli Yargıda

4. **Batman 1. Sulh Ceza Hakimliği 02/04/2026 tarih ve D. İş. 2026/2012 sayılı kararı** ile, idari işlem ile birlikte idari yaptırım kararlarına karşı yapılan itiraz başvurusunun idari yargının görev alanında kalması nedeniyle, görev yönünden başvurunun reddine karar vermiş, kararın kesinleşmesinin ardından görev uyuşmazlığının çözümü için dava dosyalarını resen Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Yapılan izahata göre, Batman Merkez ilçe Nüfus Müdürlüğü'nün 22/06/2020 tarih ve 14110 sayılı sürücü belgesinin daimi iptali kararının idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 19. maddesi kapsamında bulunmadığı açıktır. Batman Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü'nün 08/07/2025 tarih MB seri 72671241 sıra sayılı idari para cezasının ise 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Kanun'da da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği; ancak, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak sürücü belgesini daimi iptali kararının da dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

İdari işlemin hukuka aykırı olup olmadığı sonucuna göre idari para cezasının dayanağı olan idari işlemin ortadan kalkma ihtimali bulunduğundan itiraza konu her iki kararın birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna göre sürücü belgesinin daimi iptali kararı ile 2918 Sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşmakla görevsizlik kararı vermek gerekmiş, aynı uyuşmazlıkla ilgili olarak Batman İdare Mahkemesinin 18/09/2025 tarihli, 2025/1010 esas, 2025/1513 karar sayılı ilamıyla da görevsizlik kararı verildiğinden ve kararının kesinleştiği anlaşıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyası re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilerek aşağıdaki şekilde karar tesis edilmiştir. ..."

5. Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları resen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Sürücü belgesi alma zorunluluğu" başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"(Değişik : 24/5/2013 - 6487/18 md.)

Motorlu araçların, sürücü belgesi sahibi olmayan kişiler tarafından karayollarında sürülmesi ve sürülmesine izin verilmesi yasaktır.

Araçlar, Yönetmelikte sınıfları belirtilen sürücü belgelerine sahip sürücüler ile çok taraflı anlaşmalara göre sürücü belgesi bulunan veya geçerli uluslararası sürücü belgesi olan kişilerce sürülebilir.

(Değişik üçüncü fıkra:12/2/2026-7574/9 md.) Buna göre;

a) Sürücü belgesi sahibi olmadan motorlu araçları kullananlara 40.000 Türk lirası,

b) Mahkemelerce veya Cumhuriyet savcılıklarınca ya da bu Kanunda belirtilen yetkililerce sürücü belgesi geçici olarak ya da tedbiren geri alındığı halde motorlu araçları kullananlara 200.000 Türk lirası,

c) Sürücü belgesi iptal edildiği halde motorlu araçları kullananlara 200.000 Türk lirası,

idari para cezası verilir. Ayrıca, bu fıkra kapsamında motorlu araçların sürülmesine izin veren işletene de tescil plakası üzerinden 40.000 Türk lirası idari para cezası verilir."

7. 2918 sayılı Kanun'un "Sürücü adaylarında aranacak şartlar" başlıklı 41. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Değişik: 12/7/2013-6495/17 md.)

Sürücü belgesi alacakların;

...

b) Öğrenim durumu itibarıyla en az ilkokul düzeyinde eğitim almış olmaları,

...

d) Sürücü kurslarında teorik ve uygulamalı eğitimini tamamlayıp sürücü sınavlarını başarıyla, motorlu taşıt sürücüsü sertifikası almış olmaları,

...

zorunludur.

...

(Değişik fıkra: 6/12/2019-7196/40 md.) Bu maddede aranan şartlardan herhangi biri mevcut olmadan veya hileli yollarla temin edilmiş olduğunun anlaşılması hâlinde, sürücü belgesi vermeye yetkili kurumca iptal edilir. Bu kişilere, bu madde hükümlerine uygun olarak yeniden sürücü sertifikası alınması hâlinde yeniden sürücü belgesi verilir.

..."

8. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 6/12/2006-5560/31 md.)

(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır."

9. 5326 sayılı Kanun'un "Yaptırım türleri" başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir."

10. 5326 sayılı Kanun'un "Saklı tutulan hükümler" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"(1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,

b) İşyerinin kapatılması,

c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,

d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması,

gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyana kadar saklıdır"

11. 5326 sayılı Kanun'un "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. ve 8. fıkraları şöyledir:

"(1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

...

(8) (Ek: 6/12/2006-5560/34 md.) İdarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görülür .”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram ŞEN, Döndü Deniz BİLİR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 15/06/2026 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

13. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, “Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir.” hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

14. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki “Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.” hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma imkânına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

15. Kanun koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

16. Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ayrıca görevli merciin belirtilmesi için dava dosyasının re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verilmiştir.

17. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, adli yargı yerince verilen kararın ve sonrasında yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık

Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un davanın çözümünde; davanın idari para cezasına itiraza yönelik kısmında adli yargının, sürücü belgesinin iptali işleminin iptali istemine yönelik kısmında idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davanın sürücü belgesinin iptalinin iptaline yönelik kısmında idari yargının, idari para cezasına itiraza yönelik kısmında adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, daha evvel eğitim durumu sebebiyle sürücü belgesi Nüfus Müdürlüğünce daimi iptal edilen davacının araç kullandığının tespiti üzerine, sürücü belgesi iptal edildiği halde motorlu araç kullandığından bahisle davacı hakkında düzenlenen Batman Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünün 08/07/2025 tarih ve MB 72671241 sıra nolu Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı ile Batman Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğünün 22/06/2020 tarih ve 14110 sayılı sürücü belgesinin daimi iptali işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

20. Dosyanın incelenmesinden; davacının 20/02/2019 tarihinde sürücü belgesinin yenilenmesi için Batman Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğüne başvuruda bulunduğu, kendisinin okur yazar olmadığını anlaşıldığından bahisle tutanak tutularak durumun İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bildirildiği, okuma yazma bilip bilmediğinin tespiti için kendisinin Halk Eğitim Merkezine davet edilmesine rağmen okur yazarlık sınavına katılmadığı ve okur yazar olup olmadığı tespit edilinceye kadar sürücü belgesini yenileme işlemlerinin yapılmaması hususunda Nüfus Müdürlüğüne yazı yazıldığı, bunun üzerine Batman Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğünün 22/06/2020 tarih ve 14110 sayılı dava konusu işlemle eğitim durumu yetersizliği nedeniyle sürücü belgesinin daimi iptal edildiği, bu işlemin idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 19. maddesi kapsamında bulunmadığı görülmüştür.

21. Öte yandan, bu işlemin tesisinden beş yılı aşkın bir süreden sonra trafik ekiplerince yapılan denetimde davacının motorlu araç kullandığının tespiti üzerine, sürücü belgesi olmadan motorlu araç kullanma kabahatini işlediğinden bahisle, 2918 sayılı Kanun'un 36/3-c maddesi uyarınca Batman Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünün 08/07/2025 tarih ve MB 72671241 sıra nolu ve 18.677 TL tutarlı Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı ile davacı hakkında idari yaptırımın uygulandığı ve bunun Kabahatler Kanun'u kapsamında olduğu, bununla birlikte, idari yaptırım kararının verildiği işlem (idari para cezası) kapsamında davacıyla ilgili başka bir karar alınmadığı ya da işlem tesis edilmediği, daha evvel tesis edilmiş bulunan Nüfus Müdürlüğü işleminin müstakil bir işlem olup idari yaptırım kararı kapsamında olmadığı, ancak, idari yaptırım kararının sebep unsurunu oluşturduğu, bu durumda, olayda 5326 sayılı Kanun'un 27. maddesinin 8. fıkrasının uygulama alanının bulunmadığı, müstakil idari işleme karşı ayrı, idari yaptırım kararına karşı ayrı davalar açılması gerektiği anlaşılmıştır.

22. İncelenen uyuşmazlıkta, sürücü belgesinin iptaline ilişkin kararın idarenin tek taraflı bir şekilde kamu gücüne dayanarak, üstün hak ve yetkileri çerçevesinde yaptığı bir idari işlem olduğu, bu durumda 5326 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığı anlaşıldığından, sürücü belgesinin iptali işlemine karşı açılan davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

23. Uygulanan idari para cezasının ise 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Kanun'da da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşıldığından, 5326 sayılı Kanun'un 3. ve 27/1. maddeleri uyarınca idari para cezasına ilişkin karara itirazın adli yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

24. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 02/04/2026 tarih ve D.İş.2025/2012 sayılı görevsizlik kararının idari para cezasına yönelik kısmının ve sürücü belgesinin daimi iptali idari işleminin iptaline yönelik kısım yönünden başvurunun kabulü ile Batman İdare Mahkemesinin 18/09/2025 tarih ve E.2025/1010, K.2025/1513 sayılı görevsizlik kararının sürücü belgesinin daimi iptali işleminin iptaline yönelik kısmının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde KISMEN ADLİ YARGININ, KISMEN İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Batman 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 02/04/2026 tarih ve D.İş.2025/2012 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce verilen idari para cezasına ilişkin kısmının KALDIRILMASINA, sürücü belgesinin daimi iptali idari işleminin iptaline yönelik kısım yönünden BAŞVURUNUN KABULÜNE; Batman İdare Mahkemesinin 18/09/2025 tarih ve E.2025/1010, K.2025/1513 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ Nüfus Müdürlüğünce düzenlenen sürücü belgesinin daimi iptali işleminin iptaline ilişkin kısmının KALDIRILMASINA,

15/06/2026 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
ŞEN

Üye
Döndü Deniz
BİLİR

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALIŞKAN

